

UPPSALA
UNIVERSITET

IBF Nyhetsbrev

Institutet för bostads- och urbanforskning

Nr 2–3, juni 2012

Ur innehållet

Matz Dahlberg
skriver om mång-
faldens dilemman

sid. 2

Cecilia Enström Öst
skriver om bostads-
bidrag och arbets-
utbud

sid. 3

Andreas Strömberg,
miljödirektör och
tidigare doktorand
vid IBF, skriver om
det goda samtalet

sid. 4

Evert Vedung har
besökt Brasília

sid. 8

Mats Wilhelmsson
har varit på
konferens på Hawaii

sid. 9

Bo Bengtsson
medverkar i ny
handbok om
bostadsforskning

sid. 12

Välbesökt Bostadsmöte

Konferensmiddagen på restaurang Fullriggaren

Bostadspolitiken stod i fokus på årets upplaga av Bostadsmötet, som arrangerades av IBF den 25–26 april. Cirka 160 personer – politiker, forskare och organisationsföreträdare inom bostadssektorn – hade sökt sig till Gävle för att lyssna på föredrag och seminarier om aktuella bostadsfrågor. Två av

programpunkterna handlade om den nya bostadspolitiken och behovet av en nationell bostadspolitik. Andra ämnen som diskuterades var ungdomars bostadssituation, boendesegregation och allmännyttans roll. IBF planerar ett nytt Bostadsmöte 2014.

Läs mera på sidan 6–7.

Mångfaldens dilemman

Under de senaste decennierna har invandringen till Europa ökat kraftigt, inte minst från länder med annan etnisk, kulturell och religiös bakgrund än vad den europeiska befolkningen typiskt haft. Detta har lett till att ett flertal europeiska länder fått en alltmer etniskt blandad befolkning, något som inte minst gäller för Sverige. Under 1970-talet utgjorde de som bodde i Sverige med utländskt medborgarskap cirka fem procent av befolkningen. Den absoluta majoriteten av dessa hade anlänt till Sverige som arbetskraftsinvandrare under 1950- och 1960-talen, huvudsakligen från de nordiska länderna men även från andra europeiska länder.

Under de därpå kommande decennierna förändrades dock situationen en hel del, med fler invandrare från andra delar av världen som kom av politiska snarare än ekonomiska skäl (flyktingar). Den ekonomiskt motiverade invandringen (arbetskraftsinvandringen) upphörde i princip helt under 1970-talet. 2010 uppgick andelen utlandsfödda till drygt 14 procent av dem som bodde i Sverige. Motsvarande siffra för de som var födda i ett icke-europeiskt land var drygt 9 procent. Den förändrade invandringen till Sverige från slutet av 1970-talet och framåt har lett till att Sverige har blivit ett mycket mer etniskt heterogent land, då flyktinginvandrare (som typiskt är medborgare i icke-OECD länder) kan betraktas som etniskt mer olika majoritetssvenskarna än vad arbetskraftsinvandrare är (som typiskt är medborgare i OECD-länder).

Har denna utveckling någon betydelse? Påverkar till exempel en ökad etnisk mångfald individers beteende på något sätt? Det finns en stor och växande vetenskaplig litteratur som studerar effekterna av etnisk heterogenitet på individuellt beteende med avseende på altruism, deltagande och tillit.

Bland annat finns det studier som visar att en ökad heterogenitet i befolkningen leder till minskat deltagande och ett lägre engagemang i sociala aktiviteter, till att folk är mindre villiga att svara på enkätundersökningar och folk- och bostadsräkningar, till att individer bidrar mindre till lokala organisationer och skolor, till en lägre grad av tillit och till mindre bidrag till välgörenhet.

En ökad etnisk mångfald kan också leda till att majoritetsbefolkningen (det vill säga den ursprungliga inhemska befolkningen) förändrar sina attityder till omfördelning och till välfärdsstaten mer allmänt. I en ny studie på svenska data av mig, Karin Edmark och Heléne Lundqvist studerar vi om det är så att en ökad etnisk heterogenitet påverkar den ursprungliga befolkningens preferenser för omfördelning. Studien, som nyligen publicerades i *Journal of Political Economy*, ingår i det tvärvetenskapliga forskningsprogrammet "Mångfaldens dilemman: Etnisk integration och segregation i staden", som bedrivs vid IBF och som finansieras av FAS (Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap). Forskningsdesignen i vår studie är att kombinera uppgifter från Svensk valundersökning om kommuninvånarnas preferenser för omfördelning i termer av nivån på sociala bidrag (i samband med valen 1985, 1988, 1991 och 1994) med data över antalet flyktingar som placerades ut i kommunerna under perioden 1985-1994. Under den perioden skedde flyktingutplaceringen genom ett nationellt program (den så kallade Hela-Sverige-strategin).

Resultaten av vår undersökning tyder på att en mer etniskt heterogen befolkning i kommunen, på grund av ökad flyktingutplacering, leder till att kommuninvånarna blir mer negativa till omfördelning, mätt som preferenser för sociala bidrag. Vi finner att då invandrandelen ökar med en procentenhet så minskar individerna sitt stöd för omfördelning genom att flytta sig 1/3 av ett steg på en femstegsskala, vilket får betraktas som en stor effekt. Effekten verkar dessutom vara starkare bland individer med hög inkomst och stor förmögenhet.

Givet dessa och andra resultat i litteraturen som visar att etnisk mångfald påverkar individuellt beteende är det angeläget att undersöka vilka sociala mekanismer, föreställningar och tankesätt som leder till att människor från andra etniska grupper än den egna uppfattas som annorlunda och påverkar människors handlande. Även sådan forskning pågår inom programmet "Mångfaldens dilemman: Etnisk integration och segregation i staden".

För en beskrivning av programmet och en del av de projekt som ingår, se <http://www.ibf.uu.se/diversity/pres-sv.html>.

Matz Dahlberg

Professor i nationalekonomi vid IBF
matz.dahlberg@ibf.uu.se

Bostadsbidrag, individuella inkomstgränser och arbetsutbud

Bostadsbidraget har i perioder varit mycket omdebatterat. Det har kritiserats och det har lovdats men fortfarande är kunskapen om dess effekter ofullständig. Bostadsbidraget har till exempel kritiserats för att skapa stora marginaleffekter. Då bidraget är inkomstberoende kan det leda till att man arbetar mindre, eftersom bidraget minskar om man ökar sina arbetsinkomster. 1997 infördes individuella inkomstgränser i bostadsbidraget, vilket innebar att inkomstprövningen för sammanboende inte som tidigare bara baseras på hushållets sammanlagda inkomster, utan också på hur inkomsten är fördelad mellan makarna. Reglerna konstruerades så att de skulle innebära en drivkraft för hushåll att ha en jämnare fördelning mellan makarnas arbetsutbud. Ett motiv till förändringen var just att reducera bostadsbidragets marginaleffekter och att stimulera personer med låga inkomster att arbeta mer och därmed ytterligare minska bidragsberoendet.

I en aktuell forskningsrapport studerar Cecilia Enström Öst betydelsen av sådana ekonomiska incitament i det svenska bostadsbidragssystemet. Till att börja med undersöker hon om de individuella inkomstgränserna har haft någon effekt på hushållens arbetsutbud. Sedan undersöker hon den eventuella förekomsten av två icke önskvärda men möjliga bieffekter av individuella inkomstgränser. En första möjlig bieffekt är att reformen i stället skulle leda till ett ökat beroende av socialbidrag som en effekt av det minskade bostadsbidraget. En annan tänkbar bieffekt som analyseras är att regelförändringen skulle kunna medföra en ökad benägenhet att separera. En separation skulle kunna vara ett sätt att undkomma en minskning

i bostadsbidrag på grund av individuella inkomstgränser, eftersom ensamstående inte omfattas av regelförändringen.

Resultaten från studien visar i huvudsak på positiva effekter av ekonomiska incitament i bostadsbidragssystemet. Individuella inkomstgränser ökade arbetsutbudet redan ett år efter att reformen genomfördes, och denna positiva effekt kvarstår under de nästföljande två åren. Effekten avtar dock för hushåll med högre inkomster, som kanske inte är lika känsliga för en förändring i hushållets inkomst. Effekterna är dessutom positiva såväl för männen som för kvinnornas arbetsutbud och är dessutom större för kvinnorna. Resultatet visar också på en utjämnande effekt mellan kvinnors och mäns arbetsutbud. Studien visar emellertid tecken på en ökad användning av socialbidrag ett år efter reformen. Denna effekt är dock övergående, och tre år efter reformen minskar socialbidragen som en sekundär effekt av individuella inkomstgränser och deras positiva effekt på arbetsutbudet. Slutligen kan man inte finna att regelförändringen har ökat separationsbenägenheten. I stället finns tecken på en minskning i separationsbenägenhet, vilket skulle kunna vara en effekt av en mer jämställd och stabil ekonomi i hushållet.

Slutsatsen från studien är att individuella inkomstgränser i det svenska bostadsbidragssystemet verkar vara ett effektivt sätt att stärka arbetslinjen. Individuella inkomstgränser bidrar också till att minska skillnader i arbetsutbud mellan kvinnor och män.

Det kan vara av politiskt intresse att överväga om en regel liknande individuella inkomstgränser för makar skulle kunna vara effektiv för att stärka arbetslinjen och minska bidragsberoendet

Foto: Staffan Claesson

också inom andra förmåner. Vår demografiska utveckling ser också ut så att allt färre ska försörja allt fler, det vill säga gapet mellan resurser och behov tenderar att öka. Skulle detta i framtiden leda till en önskan att öka behovsprövning inom förmåner så kan resultatet från denna studie bidra med kunskap om hur en sådan prövning skulle kunna utformas i syfte att minimera marginaleffekten för de olika grupper som är föremål för reformen.

Cecilia Enström Öst
Forskarassistent i nationalekonomi
vid IBF och forskare vid ISF (Inspektionen för socialförsäkringen)
cecilia.enstrom_ost@ibf.uu.se

Enström Öst, C. (2012) Ekonomiska drivkrafter i bostadsbidragssystemet – En utvärdering av individuella inkomstgränser för makar med barn. ISF 2012:6. Stockholm: Inspektionen för socialförsäkringen.

Idealet är det goda samtalet

Vi har bett Andreaz Strömgren, miljödirektör i Sundsvalls kommun, skriva i Nyhetsbrevet. Han har varit anställd som doktorand vid IBF och disputerade 2007 med sin avhandling *Samordning, hyfs och reda. Stabilitet och förändring i svensk planpolitik 1945–2005*. Vi vill veta hur det var att ta steget från forskarvärlden till chef i en kommun och om han haft användning för sina studier i statsvetenskap. Så här skriver Andreaz:

Avståndet från forskarkammaren på Uppsala universitet till förvaltningscheferoll i en svensk kommun är stort, men inte för stort. Studier i demokrati och planering och statsvetarens förkärlek för det goda argumentet är en tillgång i samhällsbygget.

Jag gjorde ett upplyst val i anslutning till att jag skulle disputera i statsvetenskap vid Uppsala universitet våren 2007. Forskningsmedel var säkrade för ett nytt drömprojekt på tre år för att studera politiken för flyktingars bosättning i Sverige, Norge och Danmark. Men ett val kräver alternativ.

I mitt fall ställde jag forskningsprojektet mot en tjänst som förvaltningschef på ett miljö- och byggkontor i en medelstor svensk kommun – Timrå. Jag valde slutligen att börja arbeta med samhällsplanering efter att under sex års tid ha studerat vad vi *menar* när vi säger att vi *planerar* samhällsutvecklingen.

Fyra år efter disputationen har jag återigen utmanat mig själv. Jag valde att tacka ja till en tjänst som miljödirektör i Sundsvalls kommun. Vilken nytta har jag då haft, och har jag, av forskarstudier i statsvetenskap och tiden som urbanforskare vid institutet för bostads- och urbanforskning vid Uppsala universitet?

Att studera folkstyret är inte samma sak som att realisera det,

att argumentera för hur demokratiska värden bör ta sig uttryck är väsensskilt från att varje dag arbeta för att förverkliga folkviljan inom ramen för den representativa demokratis ramar. Vill man arbeta med demokrati, och då menar jag att verkligen jobba med att förverkliga dess värden, då ger den kommunala verksamheten enorma möjligheter. Som offentlig tjänsteman i ledande position fungerar du som spindeln i nätet mellan politik och förvaltning. De grundläggande insikterna i det svenska politiska systemet som jag fick med mig från tiden vid Uppsala universitet har varit avgörande.

För mig har det varit av största vikt att hela tiden främja och bejaka den spänning som är inbyggd i det svenska systemet med ett starkt lokalt politiskt självstyre, politiskt obundna tjänstemän och tydliga rättstatliga begränsningar som anger beslutsutrymmet för den lokala demokratin. Som förvaltningschef får man lov att påverka vilka beslut som *kan* fattas med hänsyn till gällande lag, *genomföra* beslut som inte alltid är tilltalande utifrån de personliga värderingarna och samtidigt främja en *effektiv och ändamålsenlig verksamhet* med knappa medel att tillgå. Balansgången mellan folkstyre, rättstat och effektiv förvaltning är något som ska bejakas när man arbetar med demokrati!

Den andra grundläggande nyttan av tiden vid universitet ser jag framförallt i rollen som samhällsbyggare: den breda förståelsen för det urbana, det stadsmässiga och det lokala som tiden vid Institutet för bostads- och urbanforskning gav. Inte alla av mina nuvarande kolleger har en grundläggande förståelse för kommunernas utmaning vad gäller flyttströmmar och befolkningens sammansättning, vilket jag fick med mig från långa diskussioner med kulturgeografer

under tiden på forskningsinstitutet. Nationalekonomernas grundläggande förståelse av bostadsmarknaden är också något som jag snappade upp vid institutet och som jag haft viss användning av i den kommunala verksamheten. Sociologins riskbegrepp och sättet att konceptualisera sjuka husfenomenet har också varit nyttigt i miljöförvaltningens arbete med klagomålsärenden kopplade till bostäder och fastighetsförvaltning.

Jag vet dessutom inte hur många gånger jag har fått förklara vad som är den grundläggande idén med den svenska bostadspolitikerna med allmännyttiga bostadsbolag.

Många kommuner, så även Sundsvall, arbetar nu med att konkurrensutsätta välfärdsproduktionen, precis som om detta vore något nytt! Lagen om valfrihet (LOV) ger kommunerna möjlighet att exempelvis skapa marknader för hemtjänst där kunden ska få välja leverantör.

Jag brukar påminna om den socialdemokratiska idén med allmännyttiga bostadsbolag som ska användas för att reglera en privat marknad där den sociala rättig-

heten boende tillgodoses, och då med valfrihet för kund och en mångfald av privata och offentliga producenter. Det finns en svensk tradition av att tillhandahålla sociala nyttigheter via marknaden och det ska vi inte glömma bort när vi söker efter erfarenheter när nya sådana marknader ska konstrueras.

Den viktigaste nyttan (om sådana nyttor nu går att gradera) från universitetstiden är kanske min alltjämt levande förtjusning i det akademiska samtalet, som det *idealt* är tänkt att fungera.

Jag har svårt för att läsa managementlitteratur. Tro mig, jag har försökt. Men det saknas tyngd i argumentationen, det saknas prövande resonemang där positioner bryts, data prövas och argumentets primat avgör. Däremot har jag en ledstjärna från tiden i seminarierummet, föreläsningssalen och

från själva disputationen: *idealet om det goda samtalet.*

Det är ganska enkelt. Jag kan inte fatta kloka beslut som chef och ledare om inte beslutsalternativen tydliggörs. Och dessa kommer inte fram om man inte främjar en atmosfär där personer och medarbetare vågar säga vad de tycker. Upplysta val kräver alternativ, och alternativen kommer fram i det goda samtalet. Jag strävar därför efter en argumentativ ledarstil: ett bra ställningstagande kan försvaras i ett offentligt samtal, om det inte klarar en sådan prövning är det sällan ett bra förslag.

Det händer ofta att jag ändrar ståndpunkt efter att ha försvarat ett ställningstagande som inte klarar prövning.

Går det att leda en kommunal förvaltning i samspel med en politisk nämnd efter samma ideal som

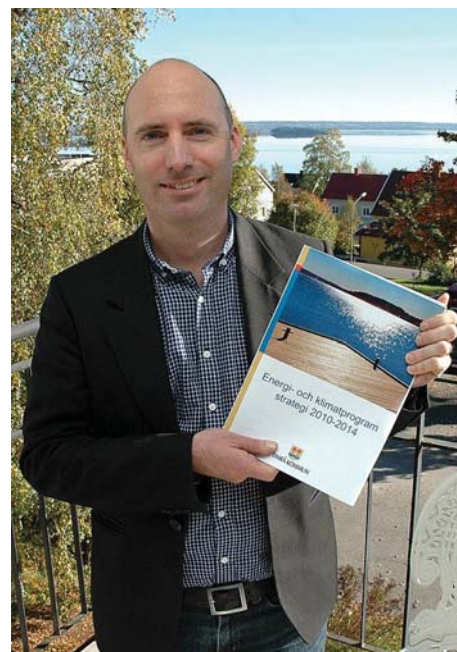

Foto: Arkiv/Björn Nyström

ska prägla ett gott vetenskapligt seminarium? Ja absolut, om du frågar mig!

Andreaz Strömberg
Miljödirektör i Sundsvalls kommun

Tjänsteläge

Lena Magnusson Turner slutade som professor i kulturgeografi vid IBF den 31 maj 2012. Hon arbetar som forskare 1 på NOVA (Norsk Institutt for Forskning om oppvekst, velferd og aldring) samt som professor vid universitetet i Oslo.

Per Strömblad, docent i statskunskap, Linnéuniversitet i Kalmar och Växjö, forskar vid IBF med 20 % från den 1 januari 2012 till och med 30 juni 2013.

Mats Wilhelmsson, professor i tillämpad finansiell ekonomi, Kungliga Tekniska högskolan KTH, forskar vid IBF med 50 % från den 1 februari 2011 till och med 31 december 2012.

Ny doktorand i nationalekonomi

Michihito Ando anställdes som doktorand i nationalekonomi den 1 februari 2011. Nedan presenterar han sin kommande avhandling och sina studier så här långt:

Michihito Ando's research is mainly empirically oriented with a focus on local and urban public finance and social welfare policies. His current research projects include the analysis of the effects of nuclear facilities location on local economic growth and the effects of fiscal equalization grants on municipalities' expenditures and policy outcomes.

Michihito received his BA in Economics and MA in Sociology from Hitotsubashi University and MA in Economics from Uppsala University.

Michihitos hobbies are: playing guitar and reading books.

NSBB (Nordiskt seminarium om urban- och boendeforskning) i Helsingfors den 9–12 oktober 2012

YTK – Land Use Planning and Urban Studies Group vid Aalto universitet och ASU-LIVE programmet vid Finlands akademi kommer att arrangera ett NSBB-seminarium, "Urban and housing policy: research making a difference?" i Helsingfors den 9–12 oktober 2012. Mera information om konferensen finns på hemsidan: <http://ytk.aalto.fi/en/education/seminars/nsbb/>

Bostadspolitik i fokus på årets Bostadsmöte

Den 25–26 april 2012 arrangerade IBF för trettonde gången i ordningen Bostadsmötet i Gävle. Bostadsmötet innebär två intensiva dagar med föredrag och debatter om aktuella bostadsfrågor. Här följer korta sammanfattningar från några av sessionerna. En rapport från seminariet "Den nya allmännyttan" kommer i nästa nummer av nyhetsbrevet.

Det var stundtals trångt vid registreringen. Till höger: Marie Collin, Gävle Arrangemang och Kongressbyrå,

Bostadsforskningen och politiken

Fem av landets större bostadsforskande miljöer presenterade sig. Forskarna gav en överblick över aktuell bostadsforskning, vilka frågeställningar och projekt som är på gång. Syftet var att visa vilka resurser och intresseinriktningar som finns, samt att erbjuda branschens företrädare en möjlighet att komma i kontakt med forskarna och deras produktion av utredningar. Medverkande var: *Mats Wilhelmsson*, KTH, *Anders Törnquist*, Göteborgs universitet, *Eva Gustavsson*, Örebro Universitet, *Stig Westerdahl*, Malmö Högskola samt *Roger Andersson*, IBF.

Ungas boende

Inte bara ungdomsarbetslöshet utan också en skriande bostadsbrist råder i dag bland unga människor. Studenter, unga föräldrar och arbetande ungdomar letar efter någonstans att bo. För att öka kunskapen om det här problemet uppmärksammade vi frågan under årets Bostadsmöte. Olika aktörer på bostadsmarknaden fick redogöra för sina erfarenheter. SABO, Hyresgästföreningen, Jagvillhabostad.nu, Uppsala studentkår, Länsstyrelsen

i Stockholm, Ungdomsstyrelsen, Institutet för framtidsstudier och Regeringen fick alla presentera sina utredningar. Helhetsbilden blev synnerligen dystert men ett litet hopp kom också till uttryck när enstaka åtgärdsalternativ om billigare byggande presenterades. Enigheten var stor om att bostadsbristen är ett allvarligt problem bland framförallt storstädernas unga. Lösningarna var man däremot oeniga om. Medan vissa aktörer förespråkar riktade bidrag till unga, föredrar andra ett generellt ökat byggande av billiga smålägenheter medan en tredje grupp aktörer förespråkar ett ökat byggande av kategoribostäder. En sak blev dock säker, den demografiska bilden visar att om inga radikala åtgärder sätts in så kommer dagens unga att förbli bostadslösa ända tills 40-tals-generationen ska begravas...

Till vänster: IBF:s prefekt Bo Söderberg, Till höger: Cecilia Enström Öst, IBF, en av de ansvariga för seminariet Ungas boende.

Den nya bostadspolitik

Ett heterogent urval av forskare och utredare fick, var och en på sitt sätt, ge sina reflexioner på valda delar av den "nya bostadspolitik" och dess konsekvenser på bostadsmarknaden. Till att börja med bör man förstås poängtera att det var långt ifrån klart vad som egentligen är det "nya" i politiken. När slutade det gamla och när började det nya? 1992 eller 2006? Eller finns det andra bud? Seminariet blev ett späckat smörgårdsbord av intressanta och mycket olika teman och infallsvinklar.

Bo Bengtsson, IBF, gjorde en jämförande betraktelse över bostadspolitikerna i de nordiska länderna över en längre tidsperiod. Trots att länderna i mångt och mycket är lika har fundamenten i de respektive bostadspolitikerna varit väldigt olika. Möjligen sker nu successivt en vis förskjutning mot nya, och då kanske delvis gemensamma, institutionella ramar.

Pär Swanberg, Hyresgästföreningen, identifierade en tydlig trend av successiva förskjutningar bort från den traditionella neutralitetsprincipen. Bostadspolitikerna har allt mer ersatts av skattepolitik, och det är ett regelverk som systematiskt gynnar ägandeformer.

Björn Wellhagen, Sveriges byggnadstusent, efterlyste långsiktiga och stabila spelregler för bostadsmarknaden. Han såg effektiviseringen av planprocessen som en förändring i rätt riktning men beklagade att hyressättningsystemet inte förändrats tillräckligt.

Cecilia Enström Öst, IBF och Inspektionen för socialförsäkringen, identifierade ett minskande intresse från statsmakten för att betrakta bostadsbidraget som ett bostadspolitiskt styrmedel. Hon konstaterade att bostadsbidraget allt mer kommit att behandlas som en familjepolitisk fråga.

Mats Wilhelmsson, IBF och KTH, analyserade vilken effekt bruksvärdesystemet verkar ha haft på segregationen på Stockholmsmarknaden. Inkomstsegregationen visar sig vara betydligt mindre i allmännyttans hyresrätter än i bostadsrätter. Däremot är hushållen i hyresrätterna segregerade efter andra dimensioner såsom ålder, antal barn och födelseland.

Lars Magnusson, Byggnadskreditnämnden (BKN), redogjorde för BKN:s tidigare program för att hjälpa kommuner med svaga bostadsmarknader att anpassa sitt hyresbestånd till efterfrågan. Efter detta har några av dessa kommuner fått behov av att genomföra

nybyggnation, medan ett 80-tal kommuner fortfarande uppfattas som svaga och nya behov av att genomföra stödåtgärder kan bli aktuella.

Christina Gustafsson, VD för Investment Property Databank (IPD) Norden, redogjorde för de etablerade måtten och nyckeltalen på marknaden för bostadshyresfastigheter och redovisade statistik över lönsamhetsutveckling och avkastning. Hon diskuterade betydelsen av aktiva ägardirektiv och avkastningskrav i den nya roll som allmännyttan nu successivt är på väg in i.

Bo Söderberg, IBF, kritiserade systemet med ROT-avdrag. Han hävdade att det drar stora resurser till byggverksamhet som det ur ett bostadspolitiskt perspektiv inte finns någon anledning att gynna.

Mångfaldens dilemman

I forskningsprogrammet "Mångfaldens dilemman", som finansieras av FAS (Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap), undersöker forskare med anknytning till IBF vilka konkreta uttryck ett antal boenderelaterade politiska och sociala dilemman kring integration och mångfald tar sig i dagens Sverige. Vid Bostadsmötet ägnades ett seminarium åt resultat från den pågående forskningen inom programmet.

Fem forskare och en från programmet fristående kommentator var inbjudna att ge introduktioner. Statsvetaren Gunnar Myrberg, Institutet för Framtidsstudier, rapporterade om en studie av politik för bosättning för nyanlända där jämförelser görs av Danmark, Norge och Sverige. Skillnaderna är betydande och den svenska politiska debatten kring frågan kan antas fortsätta. Kulturgeografen Lina Hedman, IBF, presenterade en studie av boendekarriärer i ett långsiktigt individperspektiv med flera slutsatser. Bland resultaten kan nämnas att det är vanligare

Lina Hedman, IBF, en av föreläsarna på seminariet Mångfaldens dilemma

att invandrade personer bor i låginkomstområden under långa perioder medan det är vanligare att svenskfödda som växer upp i denna typ av områden flyttar därifrån.

Både nationalekonomen Matz Dahlbergs och kulturgeografen Roger Anderssons inlägg berörde frågan om s.k. etniskt selektiva flyttningar, i Dahlbergs fall huruvida det finns "tipping points" vid vilken andelen invandrade i ett område påverkar de inrikes föddas flyttningsbeteende. Andersson rapporterade från en enkätstudie av hur inrikes födda i Stockholm ser på etnisk boendesegregation och huruvida deras bosättningsbeslut påverkas av t.ex. den etniska sammansättningen i bostadsområdena.

Statsvetaren Per Strömblad, Linéuniversitet och IBF, presenterade en studie om hur social tillit kan påverkas av var man bor. Resultaten här tyder på att människor som bor i områden där en stor andel av invånarna har invandrarbakgrund litat mindre på sina medmänniskor, oavsett vilket ursprung man själv har. Frågan är dock enligt Strömblad om detta verkligen är en konsekvens av etnisk mångfald. Kanske beror det snarare på att Sveriges mångkulturella områden – och därmed dess invånare – stigmatiseras i media och offentlig debatt.

Den avslutande diskussionen under ledning av samhällsdebattören Carlos Rojas handlade bland annat om rasism och majoritetsbefolkningens förhållningssätt till invandrade och till bostadsområden med många invandrade.

Paneldebatt – behövs en nationell bostadspolitik?

Som en summering av de två dagarna fick ett par tunga rikspolitiker och en kommunpolitiker komma till tals.

Lars Tysklind, Folkpartiet, redogjorde för huvuddragen i alliansregeringens bostadspolitik, och *Veronika Palm*, Socialdemokraterna, kritiserade delar av den nuvarande politiken och aviserade en större översyn av det bostadspolitiska programmet inom sitt parti till hösten.

Leif Nilsson, Smedjebackens kommun, gav en mycket spännande bild av den dramatiska utveckling som Smedjebacken genomgått från kriskommun med BKN-stöd och rivningar till det stora uppsving i gruvnäringen som nu gör att kommunen saknar bostäder och framför allt infrastrukturinvesteringar.

Anette Jansson, SKL, *Pär Svansson*, Hyresgästföreningen och *Björn Wellhagen*, Sveriges byggindustrier fick tillsammans med *Hans Lind*, KTH, ge kommentarer och analyser i anslutning till dessa anföranden. Hans Lind förordade en mycket avslappnad och icke-dogmatisk hållning. Han menade att man mycket väl successivt kan pröva sig fram och se vilka åtgärder som fungerar utan att anlägga stora ideologiska programförklaringar, eftersom förutsättningarna ändras snabbt och är så svåra att prognostisera.

Kanske fick vi inget svar på huruvida en nationell bostadspolitik behövs, eller ens kan fungera. Men *Evert Vedung*, IBF, lyckades som moderator plocka fram mycket stimulerande och intressant mönster i synsätten hos den förnämliga panelen.

Några av presentationerna från Bostadsmötet finns på IBF:s hemsida:

<http://www.ibf.uu.se/bov/bm12/index.html>

Staden Brasília som urban legend och verklighet

Evert Vedungs besök 27 januari–8 februari 2012

”Två saker har bestämt mitt liv. Jag har varit arkitekt och jag har varit kommunist. Min far kom till Brasilien som pingstvän för att föra katolikerna till himmelriket. Jag ville föra dem till det kommunistiska lyckoriket.”

Det är den 85-årige arkitekten Frank Svensson som berättar, välartikulerat, med ett stänk av småländsk accent. Han var med när Brasília byggdes. Han kände Oscar Niemeyer, nu 104 år, nyss omgift. Han berättar om Lucio Costas vittbekanta stadsplan som en flygmaskin med kropp, vingar och cockpit som lyfter mot framtiden. Frank är en legend. Vi som lyssnar är Frans Bergman och Mikael Román från Sveriges ambassad i Brasília samt jag själv från IBF i Gävle. Vi skriver 31 januari 2012.

Brasília, plana pilota och vildvuxna bostadsområden därbortom

Mitt program omfattar den nu unga huvudstadens planering, inklusive trafiksituation och bostadssituation. Senare ska vi besöka en favela i en av många vildvuxna förorter, Neilândia, som vuxit upp långt utanför Costas stadsplan. Som introduktion får jag träffa Frank Svensson. Mycket intressant hinner jag se här i Brasília. Vi besöker ett vackert funktionalistiskt bostadsområde. Rektangulära hus i rader med gröna busk- och trädbevuxna ytor där emellan. Alla hus på pelare. I funktionalismen ska det blåsa under. Man ville bryta sönder den tätbebyggda staden. ”Här rivs för att få luft och ljus.” Begriper hur föga originell Alvar Aalto var med sin V-Dala Nation på pelare. Men resultatet blev för blåsigt och kanske oekonomiskt i Uppsala så man byggde in pelarna. Oförutsedda bieffekter här som där?

Sen natt på Hotel Nacional. Vidunderlig utsikt. Och bilarna. I strömmar. Var är fotgängarna? Syns knappt. Inga trottoarer.

Universidade Federal do Brasília

På Brasílias federala universitet håller jag ett föredrag om utvärderingens fyra vågor över den atlantiska världen. Ordförande är professor Paolo Calmon med rötter i Riga och verksam i CESPE, som sysslar med kvalitetssäkring av landets utbildningar. Med sig har han Paolo Egler, chef för Brazilian Bureau for Enhancing the International Cooperation with the European Union. Får frågor. Många stannar efteråt. Det talas om samverkan med Sverige.

Författaren håller seminarium på Federala universitetet i Brasília

Kubitschek, parlamentet och utrikesdepartementets palats

Dagen innan visas vi runt i Brasília av Carmen Meireles och Selma Serpa från Brasiliens riksrevisionsmyndighet. Kubitscheks mausoleum. ”Fifty years in five”, det var Kubitscheks motto. Att fullborda Brasília gick ännu fortare – bara 3 år och 5 månader.

Vi passerar De tre makternas torg och presidentpalatset. Stannar framför Brasílias allra första hotell. Ser ut som en byggnad av Aalto. Vitmenade, släta fasader (teglens konturer syns genom den vita färgen), platta tak, står på pelare, inga dekorationer. Oscar, där vi äter lunch, med svarta väggar, svarta möbler, en långvägg helt i glas, marmorgolv. Elegant, elegant. Men ljudet, akustiken! Enormt bullrigt. Jag berättar om Aaltos konserthus i Helsingfors med usel akustik. Funktionalisterna klarade inte akustiken.

Efteråt Câmara dos Deputados, Andra kammaren. Avslutar med utrikesdepartementets hus. Palacio Itamaraty. Något alldeles extra. På alla sidor vattenspeglar och yppig

grönska. Inga ytterväggar. Väl därinne ser man direkt ut över vattnet mot grönskan. Breda trappor med låga och djupa trappstegen utan räcken. Min favoritbyggnad i Brasília, säger Carmen Meireles. Håller med henne. En mycket vacker skapelse. Niemeyers mästerverk, med hjälp av trädgårdsarkitekt Burle Marx.

Riksrevisionen

Tribunal de contas do União (Brasiliens riksrevisionsmyndighet). Gloria Merola C. Bastos tar emot oss. Får träffa Carlos Alberto Sampaio de Freitas som är chef för Program Evaluation and Performance Audit Department. Gloria sitter med. Marcelo Barros Gomes har studerat på London School of Economics. Han har min bok, tydligen därifrån. Ber mig dedicera. Intressant samtal om revision och utvärdering. Tar upp några trender.

Universidade Federal Fluminense och Flickan från Ipanema

Rio de Janeiro. Möte med kollega Luiz Pedone över en caipirinha. Paolo Calmon är född 1958, säger Pedone. When Brazil won the cup. 5–2 to Brazil against Sweden in Stockholm. Att alla känner till Stockholm här i landet tycks bero på att Brasilien slog Sverige och blev världsmästare i fotboll just i vår huvudstad.

Far över lång-långa bron till Pedones universitet på andra sidan. Universidade Federal Fluminense. Formellt i Niteroi, inte Rio. Strålande utsikt både mot Sockertoppen och den väldige Jesus där borta på klippan.

In på Statsvetenskapliga institutionen. Träff med studenter. Fernando Athaide Reis, en marinofficer, intresserad av Portugals nedgång efter 1600. Varför kom aldrig landets storhet till Brasilien?

Mikael Román med utsikt från Frälsaren på klippan

Barbara Dutra Lameira Ottero. Specialitet: implementering. Hon vill ha metodologi men saknar tydlig frågeställning. Fråga först, metoder sen, blir min kommentar.

Avskedsöl med Mikael på restaurang Garota i Ipanema där vi bor. Tar bolinho de bacalau, 12 små bollar av torsk. Börjar förstå portugisiska. Just här komponerade Antonio Carlos Jobim den kända melodin Flickan från Ipanema (Garota de Ipanema).

Frank Svensson om arkitekternas stora miss

Frank Svensson, hur har det gått med hans lyckorike i Brasilia?

Arkitekt Frank Svensson berättar

Det var en rak linje ända tills Muren föll, fortsätter han. I Berlin. Då började man ju fundera.

Arkitekterna har lyckats bygga men inte lyckats upplysa människor om de stora idéerna bakom byggandet fortsätter han.

Vad menar du med det? undrar jag.

Jo, man måste känna till arkitekternas uppsåt säger han. Han använder ordet uppsåt. För att förstå arkitekturen måste man förstå arkitekternas intentioner och stora visioner.

I hastigheten glömmar jag ställa den klassiska utvärderingsfrågan: men resultatet då? Vad tycker du om det? *Evert Vedung*, professor emeritus i statsvetenskap vid IBF

evert.vedung@ibf.uu.se

Regionalekonomisk konferens på Hawaii

I februari 2012 gick den 51:a WRSA-konferensen (Western Regional Science Association) av stapeln i natursköna Kauai, Hawaii. WRSA bildades 1961 som en tvärvetenskaplig organisation. Även om Western i namnet anspelar på västra USA så är organisationen internationell med medlemmar från hela världen. WRSA är en del av paraplyorganisationen Regional Science Association International (RSAI).

Solnedgång Kauai, Hawaii

Under tre dagar träffades drygt 300 forskare från hela världen på Hawaii för att diskutera regionalekonomisk forskning. Det presenterades många intresseväckande studier inom vitt skilda ämnesområden. Det största problemet man har på en konferens är dock att välja vad man ska lyssna på då alla sessioner är parallella. För den som är intresserad av metodfrågor finns det alltid ett stort antal metodseminarier som exempelvis regional modellering och transportmodellering. Andra teman på årets konferens handlade om mångfald och segregation, humankapital, ekonomisk tillväxt och regionala skillnader, migration och rörlighet, landsbygdsutveckling och arbetsmarknadsfrågor.

Mitt eget bidrag presenterades på en session om fastighetsekonomi. Titeln på artikeln är "Financial Infrastructure and House Prices". I artikeln, som är skriven tillsammans med Svante Mandell (KTH), ställer vi frågan om det finns ett samband

Delfiner utanför kusten

mellan fysisk närvaro av banker och bostadspriser på lokal nivå. Teoretiskt kan man argumentera för att orsakssamband mellan utlåning och bostadspriser går åt båda hållen, dvs. ökad bankutlåning ökar priserna, men ökade priser leder också till ökad utlåning. Det finns även teoretiska modeller som kopplar samman fysisk närvaro av banker på lokal nivå med ekonomisk tillväxt, vilket i sin tur stimulerar fastighetsmarknaden så att priserna ökar. Genom att använda data på kommunnivå för åren 1993–2007 har vi funnit ett positivt samband mellan lokal närvaro av banker och bostadspriser. Den totala effekten är dock avtagande, dvs. ökar antalet bankkontor eller banksysselsatta så ökar bostadspriserna i en allt mindre grad. Det finns också en betydande övervältring i så måtto att banker i en kommun även påverkar prisutvecklingen i närliggande kommuner. Det är vidare intressant att konstatera att effekten är betydligt starkare i högkonjunktur än i lågkonjunktur. Även om vi funnit statistiskt signifikanta samband mellan lokal fysisk närvaro av banker och bostadspriserna på orten så behövs det mer forskning för att förstå mekanismerna bakom dessa samband.

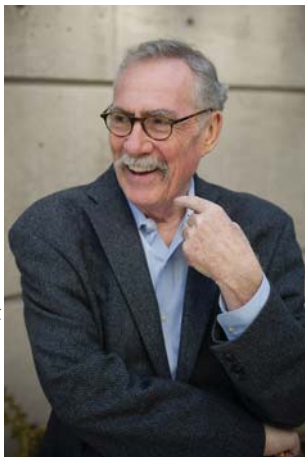
WRSA erbjuder en årlig konferens på hög vetenskaplig nivå, med många intressanta möten med forskarkollegor från hela världen i en, inte minst viktigt, stimulerande miljö. WRSA är väl värd att besöka.

Mats Wilhelmsson, professor (IBF och KTH)

mats.wilhelmsson@abe.kth.se

John M. Quigley in memoriam

En av världens främsta bostads- och urbanforskare, med ett mångårigt förflutet i Sverige, har gått ur tiden.

John Quigley var en oerhört uppskattad samarbetspartner och mentor för otaliga forskare och doktorander världen över.

Professor John M. Quigley har avlidit 70 år gammal. Han var verksam vid Dept of Economics, School of Public Policy och Haas School of Business, University of California, Berkeley.

John avlade sin doktorsexamen vid Harvard. Han blev en av världens främsta forskare inom "urban, regional, housing and real estate economics". Han har publicerat mer än 150 artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter, flera av dem i "top ten journals". Han har redigerat eller publicerat sig i flera vetenskapliga antologier. John var redaktör för *Regional Science and Urban Economics* under ett par decennier. Han ingick i redaktionerna för ett tjugotal av ämnets främsta internationella vetenskapliga tidskrifter. Han var president för flera vetenskapliga sällskap, bland annat American Real Estate and Urban Economics Association 1996–1999, och han anlätades som rådgivare till ett stort antal såväl amerikanska som utländska myndigheter.

John var en högt uppskattad forskare vid University of California i kraft av sin stora kompetens och sina goda personliga egenskaper. Han var under en period dekanus för School of Public Policy och ordförande för uni-

versitetets organ för nyrekrytering av forskare. Otaliga är de doktorander som John har handlett och som nu finns spridda världen över liksom de samarbeten med kolleger som han genom sin stora kompetens och goda personliga egenskaper har berikat. John hade tidigt nära relationer till Sverige där han också mötte sin första fru. Under andra halvan av 1960-talet skrev han sin trebetygsuppsats vid Nationalekonomiska institutet i Stockholm. Han älskade att åka på vetenskapliga konferenser jorden runt. På IBF deltog han bland annat i konferenser år 1986 och år 2000 liksom vid ERES-konferens på KTH år 2010. I sin forskning samarbetade John med flera svenskar, bland annat med professorerna Bengt Turner vid IBF, Björn Hårsman vid KTH, Börje Johansson vid Jönköping School of Management och Peter Englund vid Handelshögskolan i Stockholm. Med oss två som har skrivit denna runa samarbetade han under bortemot ett decennium på temat svenska lärosätens effekter på patent och regional produktivitet. John medverkade i flera betygsnämnder vid KTH och andra svenska lärosäten. Han blev med anledning av sina insatser för Sverige utnämnd till utländsk ledamot i Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) och hedersdoktor vid KTH.

Det är många ljusa minnen av John från en lång vänskap som man tänker på i en sorgens stund som denna. John var en gladlynt person med ett stort, smittsamt skratt. Med honom hade man alltid trevliga stunder. Vi känner stor sorg och saknad efter honom och våra tankar går till hans nära och kära, hans fru Mary och till hans barn Joanna, Benjamin, Samuel och Jane Claire.

Roland Andersson
Professor emeritus vid KTH
Mats Wilhelmsson
Professor vid KTH och IBF

Gästforskare

Rickard vid den kanadensiska prärien

Rickard Enström, assistant professor vid MacEwan University, Kanada, besökte IBF under maj och juni 2012. Rickard har disputerat i företagsekonomi vid University of Alberta, Kanada och är civilingenjör med inriktning mot bygg- och fastighetsekonomi. Tillsammans med Bo Söderberg forskar han om hur lägesaspekter och stadens spatiala struktur påverkar marknadens värdering av fastigheter. Mer specifikt undersöker de bland annat vilka variabler som är vägledande för indelningen av fastighetsmarknaden i olika segment – även geografiskt – och vad som förklarar riskpremierna i respektive marknadssegment.

Publicerat

Bengtsson, Bo (2012) "Housing politics and political science", s. 206–229 i David F. Clapham, William A. V. Clark & Kenneth Gibb (eds), *Handbook of Housing Studies*. London, Thousand Oaks CA, New Delhi and Singapore: SAGE.

Dahlberg, Matz (2012) "Påverkar den ökade etniska mångfalden välfärdspolitiken och sammanhållningen inom EU?", s. 259–280 i Antonina

Bakardjieva Engelbrekt, Lars Oxelheim och Thomas Persson (red.), *Arbetslöshet, migrationspolitik och nationalism – hot mot EU:s*

sammanhållning? Stockholm: Santérus Förlag.

Dahlberg, Matz, Karin Edmark & Heléne Lundqvist (2012), "Ethnic diversity and preferences for redistribution", *Journal of Political Economy* 120(1): 41–76.

Dahlberg, Matz, Matias Eklöf, Peter Fredriksson & Jordi Jofre-Monseny (2012) "Estimating preferences for local public services using migration data", *Urban Studies* 48(2): 319–336.

Enström Öst, Cecilia (2012) "Housing and Children: Simultaneous decisions? – A cohort study of young adults' housing and family formation decision", *Journal of Population Economics* 25(1): 349–366.

Enström Öst, Cecilia (2012) *Ekonomiska drivkrafter i bostadsbidragssystemet – En utvärdering av individuella inkomstgränser för makar med barn*. ISF 2012:6. Stockholm: Inspektionen för socialförsäkringen.

Gustafson, Per (2012) "Managing business travel: Developments and dilemmas in corporate travel management", *Tourism Management* 33(2): 276–284.

Hertting, Nils & Evert Vedung (2012) "Purposes and criteria in network governance evaluation: How far does standard evaluation vocabulary takes us?", *Evaluation* 18(1): 25–44.

Holmberg, Tora (2012) "Narrative, affect, love and confusion". Review of Kathy Rudy "Loving Animals. Toward a New Animal Advocacy". *Humanimalia* 3 (2). Online journal.

Holmberg, Tora & Malin Ideland (2012) "Secrets and lies: selective openness in the apparatus of animal experimentation", *Public Understanding of Science* 21(3): 354–368.

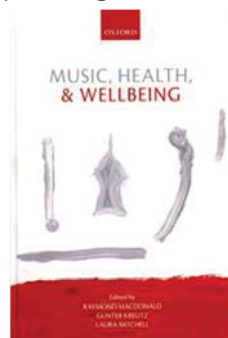
Holmberg, Tora, Nete Schwenesen & Andrew Webster (2011) "Bio-objects and the bio-objectification process", *Croatian Medical Journal* 52(6): 740–742.

Raanaas, Ruth Kjørsti, Grete Grindal Patil & Terry Hartig (2012) "Health benefits of a view of nature through the window: A quasi-experimental study of patients in a residential rehabilitation center", *Clinical Rehabilitation*, 26(1): 21–32.

Richardson, Elizabeth A., Richard Mitchell, Terry Hartig, Sjerpe de Vries, Thomas Astell-Burt & Howard Frumkin (2012) "Green cities and health: A question of scale?", *Journal of Epidemiology and Community Health*, 66(2): 160–165.

Räterlinck, Lennart (2012) Recension av Carina Listerborn, Irene Molina & Diana Mulinari "Våldets topografier: Beträktelser över makt och motstånd", *Sociologisk forskning* 49(1): 82–84.

Westin, Sara (2012) "Det urbanas syntax", *Nordisk arkitekturforskning* nr 1: 23–39.

Västfjäll, Daniel, Patrik N. Juslin & Terry Hartig (2012) "Music, subjective well-being, and health: The role of emotions", s. 405–423 i Raymond MacDonald, Gunter Kreutz & Laura Mitchell (red.), *Music, health, and well-being*. New York: Oxford University Press.

Konferensbidrag

Bengtsson, Bo & Nils Hertting (2012) "Social mechanisms and thin rationality. Towards solving the generalization problem in single-case study research". Uppsats till ECPR (European Community for Political Research) Joint Sessions of Workshops, Antwerpen 10–14 april 2012.

Bengtsson, Bo & Hannu Ruona-vaara (2012) "Comparative Process Tracing – Making Historical Comparison Focused". Uppsats till ECPR (European Community

for Political Research) Joint Sessions of Workshops, Antwerpen, 10–14 April 2012.

Hedman, Lina (2012) "Ethnic clustering – moving near countrymen or moving near family?". Uppsats till AAG Annual Meeting of the Association of American Geographers, New York, 24–29 februari 2012.

Kugelberg, Clarissa (2012) "Participatory planning in a Swedish urban context, preliminary reflections". Uppsats till symposium *Emergent cities: Conflicting claims and the politics of informality*, Uppsala Universitet, 9–10 mars 2012.

Lindbom, Anders (2012) "Punishing Governments for Welfare Retrenchment?" Uppsats till ECPR (European Community for Political Research), Antwerpen, 10–14 April 2012.

Lindbom, Anders (2012) "Long-term political effects of an economic crisis: Sweden 1990–2010". Uppsats till *Fiscal Squeeze Book Project*, Oxford, 19–20 april 2012.

Molina, Irene & Sara Westin (2012) "Renoviction – even in Sweden? Four case studies on the regeneration of public housing estates". Uppsats till AAG Annual Meeting of the Association of American Geographers, New York, 24–29 februari 2012.

Rodenstedt, Ann (2012) "The development of lifestyle housing: The rise of gated enclaves in Sweden?". Uppsats till AAG Annual Meeting of the Association of American Geographers, New York, 24–29 februari 2012.

Räterlinck, Lennart (2012) "Sociologi och samhällets kritiska självförståelse". Uppsats till SMS (Sociologer för Maktanalys och kritisk Samhällsdebatt), Stockholms universitet, 29 februari 2012.

Intresserad av någon publikation? Kontakta Carita Ytterberg för närmare information. Tel. 026-420 65 03. Epost: carita.ytterberg@ibf.uu.se

Marknadstidning B

AVS:
Institutet för bostads- och urbanforskning
Uppsala universitet
Box 785
801 29 Gävle

Ny internationell handbok om bostadsforskning

I början av 2012 utkom *The SAGE Handbook of Housing Studies*. Det är första gången på flera decennier som det internationella forskningsläget inom bostadsforskningen sammanfattas i en volym. Redaktörer är sociologen David Clapham, Cardiff University, geografen William Clark, University of California, och ekonomen Kenneth Gibb, University of Glasgow. IBF:s tidigare prefekt Bengt Turner, som gick bort 2007, skulle ursprungligen ha varit en av redaktörerna, och handboken tillägnas hans minne.

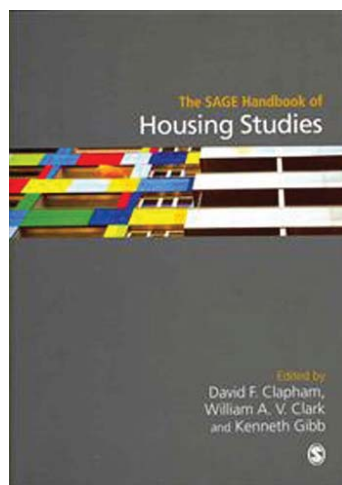
Förutom redaktörerna bidrar 25 ledande bostadsforskare med kapitel på olika teman. Bo Bengtsson, statsvetare vid IBF, har skrivit kapitlet "Housing politics and political science", som behandlar dels statsvetenskapens, relativt blygsamma, bidrag till bostadsforskningen, dels redovisar och diskuterar forskning inom andra discipliner som intresserat sig för "housing politics", d.v.s. bostadsförsörjningens politiska institutioner och det politiska spelet kring bostadspolitik på nationell och lokal nivå.

Flera andra författare med starka kopplingar till IBF medverkar också i handboken. George Galster, Detroit, och Sako Musterd, Amsterdam, vilka flera gånger besökt IBF som gästforskare och publicerat mycket tillsammans med Roger Andersson, bidrar med kapitel om grannskapsprocesser respektive etnisk boendesegregation. "Vår" hedersdoktor Hugo Priemus från Delft skriver om social bostadsförvaltning. Suzanne Fitzpatrick, Edinburgh, som nyligen granskat IBF som ledamot i en internationell forskarpanel, skriver om hemlöshet. David Clapham, en av

bokens redaktörer, är för övrigt knuten till IBF som gästprofessor.

Även i övrigt framgår att IBF:s forskning har satt sina spår. Den forskare som har i särklass flest hänvisningar i registret är vår professor emeritus i sociologi, Jim Kemeny. Närmast efter följer, på respektfullt avstånd från Jim, Bo Bengtsson och David Clapham. Flera andra IBF-forskares arbeten tas också upp i olika kapitel.

Handboken är uppdelad i fyra delar med varsin introduktion av redaktörerna: "Markets" (om olika perspektiv på bostadsmarknaden), "Approaches" (om olika discipliners bidrag till bostadsforskningen), "Context" (om samspelet mellan bostadsförhållanden och andra aspekter av samhället) samt "Policy" (om mångvetenskapliga ansatser kring frågor om hemlöshet, bostadssubventioner, segregation etc.).

Clapham, David F., William A. V. Clark & Kenneth Gibb, red. (2012) *The SAGE Handbook of Housing Studies*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore & Washington DC: SAGE. (505 sid.)

UPPSALA
UNIVERSITET

Redaktör: Carita Ytterberg, tel 026-420 65 03
e-post: carita.ytterberg@ibf.uu.se
Redaktion: Per Gustafson, Tora Holmberg,
Carita Ytterberg och Cecilia Enström Öst
Ansvarig utgivare: Roger Andersson
Webbsida: www.ibf.uu.se
Besöksadress: Rådhuset, Gävle

